

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA BIAŁYSTOK**

z dnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2021-2024”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713¹⁾) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 19 pkt 1, art. 110 ust. 10 i art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2021-2024”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Łukasz Prokorym

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały opublikowane w Dz.U. z 2020 r. poz. 1378.

PROGRAM POMOCY SPOŁECZNEJ MIASTA BIAŁEGOSTOKU NA LATA 2021-2024**I. PODSTAWA PRAWNA**

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876).

II. DIAGNOZA

Białystok jest miastem na prawach powiatu, liczącym prawie 300 tys. mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2019 r. liczba mieszkańców wynosiła 280 169 osób).

Białystok pełni funkcję administracyjnego, gospodarczego, naukowego i kulturalnego centrum regionu. Uwarunkowania geograficzne i historyczne sprawiły, że Białystok jest miejscem, gdzie od wieków żyli wspólnie ludzie różnych kultur, wyznań i narodowości, co ukształtowało specyficzny charakter miasta. Białystok jest postrzegany jako miejsce przyjazne do życia, zapewniające wysoki poziom bezpieczeństwa, miasto szans i rozwoju dla mieszkańców. Białostoczanin, w zdecydowanej większości, prawidłowo funkcjonują w różnych sferach życia, w tym w życiu rodzinnym i społecznym. Jednak, jak w każdej społeczności, część mieszkańców (około 4%) nie radzi sobie z rozwiązywaniem pojawiających się problemów życiowych i dlatego potrzebują wsparcia z systemu pomocy społecznej. W Białymstoku działają liczne organizacje społeczne i pozarządowe, przy czym wiele z nich prowadzi prężną działalność w sferze polityki społecznej. Miasto Białystok przy realizacji zadań pomocy społecznej współpracuje z nimi na zasadzie partnerstwa.

Jednym z realizatorów zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Miasta Białystok jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku.

Tabela Nr 1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców miasta Białystok

Rok	Liczba mieszkańców Białegostoku*	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wskaźnik % mieszkańców Białegostoku objętych pomocą społeczną
2017	281 310	8 955	7 097	12 473	4,4
2018	280 888	7 771	6 168	10 830	3,9
2019	280 169	7 689	6 124	10 758	3,8

* źródło: Rejestr mieszkańców miasta Białegostoku, Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Obsługi Mieszkańców

W latach 2017-2019 liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego MOPR uległa zmniejszeniu o 14,1 %, a liczba osób w rodzinach o 13,8 %.

Stosownie do ustawowych regulacji świadczenia z pomocy społecznej mają charakter obowiązkowy bądź fakultatywny. Rodzaj, forma i rozmiar przyznawanych świadczeń uzależnione są od indywidualnej sytuacji osoby lub rodziny, okoliczności uzasadniających potrzebę udzielenia pomocy, liczby osób i rodzin potrzebujących wsparcia oraz od możliwości finansowych MOPR.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód (netto) nie przekracza kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, wynoszącego:

- dla osoby samotnie gospodarującej - 701 zł,

– na osobę w rodzinie - 528 zł (w przypadku rodziny), przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z przesłanek wymienionych w art. 7 pkt 2-15 ustawy o pomocy społecznej, np. bezrobocie, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, uzależnienia.

Tabela Nr 2. Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy ze względu na przesłanki wymienione w art. 7 ustawy o pomocy społecznej

L.p.	Trudna sytuacja życiowa	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinie		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
1.	Ubóstwo	5 121	4 203	3 780	8 779	7 143	6 601
2.	Sieroctwo	4	1	3	6	1	6
3.	Bezdomność	296	256	263	298	257	263
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	359	462	393	1 500	1 970	1 631
	w tym: wielodzietność	116	120	129	628	624	685
5.	Bezrobocie	3 698	2 847	2 457	7 240	5 810	5 167
6.	Niepełnosprawność	2 896	2 667	2 760	4 196	3 830	4 005
7.	Długotrwała lub ciężka choroba	2 929	2 600	2 450	4 440	3 910	3 697
8.	Przemoc w rodzinie	48	42	49	139	117	138
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	673	767	880	2 074	2 366	2 789
	rodziny niepełne	458	335	332	1 231	921	942
	rodziny wielodzietne	103	99	106	546	519	569
10.	Alkoholizm	357	281	258	508	391	390
11.	Narkomania	28	32	21	37	37	29
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	135	115	116	165	145	155
13.	Trudności w integracji osób, które uzyskały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	105	172	132	262	448	322
14.	Zdarzenia losowe	15	3	6	27	10	14
15.	Sytuacja kryzysowa	4	0	0	4	0	0

Najczęściej występującymi dysfunkcjami powodującymi trudną sytuację życiową osób i rodzin, które uzasadniały przyznanie świadczeń z pomocy społecznej były: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Zabezpieczanie podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin będących w trudnej sytuacji odbywa się głównie poprzez przyznawanie świadczeń pieniężnych (np. zasiłki stałe, okresowe, celowe) i niepieniężnych (np. posiłki, usługi opiekuńcze).

Tabela Nr 3. Liczba osób, które otrzymały świadczenia pieniężne i niepieniężne

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne			
	2017	2018	2019
Liczba osób ogółem	6 759	5 764	5 348
Liczba rodzin	6 652	5 685	5 283
Liczba osób w rodzinach	11 827	10 126	9 555
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne			
	2017	2018	2019
Liczba osób ogółem	2 405	2 110	2 647
Liczba rodzin	1 848	1 444	1 950
Liczba osób w rodzinach	4 459	4 051	4 591

Tabela Nr 4. Świadczenia pieniężne (liczba osób i kwota świadczeń)

Rodzaj świadczenia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Kwota świadczeń w złotych		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Zasiłek stały	1 684	1 570	1 482	8 559 898	7 976 616	8 153 604
Zasiłek okresowy	4 948	4 058	3 711	8 748 555	6 791 183	6 675 114
Zasiłek celowy	6 227	5 255	4 262	10 675 707	10 129 235	11 158 089

Tabela Nr 5. Świadczenia niepieniężne (liczba osób i kwota świadczeń)

Rodzaj świadczenia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Kwota świadczeń w złotych		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Posiłek	2 546	2 298	2 185	1 545 808	1 332 401	1 220 777
w tym w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”*	2 248	1 951	1 805	1 221 539	988 851	858 092
Schronienie w schronisku dla osób bezdomnych	0	33	43	0	44 219	865 794
Usługi opiekuńcze	457	498	552	4 220 148	4 016 661	3 968 487
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	599	697	711	16 081 657	18 165 321	20 672 734

* od 2019 r. realizowany jest wieloletni program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” (ujęto tu również posiłki przyznane dzieciom bezdecyzyjnie)

Tabela Nr 6. Wsparcie osób chorych, niepełnosprawnych, starszych, samotnych, w kryzysie

Formy wsparcia	Liczba miejsc			Liczba osób korzystających		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Środowiskowe domy samopomocy	97	97	99	104	100	103
Dzienny dom pomocy społecznej	200	200	270	585	562	669
Noclegownie i schroniska dla osób bezdomnych	216	245	225	1 222	496	510
Ogrzewalnie	50	50	50	595	416	454
Kluby samopomocy	35	35	35	178	176	175
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	15	15	15	1 852	1 469	1 564

Ośrodki wsparcia zapewniają częściową opiekę i pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają tego rodzaju wsparcia.

Działania wzmacniające aktywność realizowane są w ramach pracy socjalnej, w tym w oparciu o narzędzia, jakimi są kontrakt socjalny i programy, a także poprzez system poradnictwa specjalistycznego. Interwencję kryzysową podejmuje się w sytuacji osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności radzenia sobie, co ma zapobiegać chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Tabela Nr 7. Wzmacnianie aktywności i samodzielności życiowej – rodzaj świadczenia

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Praca socjalna	10 880	10 540	10 493	21 226	21 691	21 587
Poradnictwo specjalistyczne	1 533	1 299	1 599	4 393	4 137	4 575
Interwencja kryzysowa	1 852	1 469	1 564	5 352	3 378	4 477

Tabela Nr 8. Wzmacnianie aktywności i samodzielności życiowej – stosowane narzędzie

Rodzaj stosowanego narzędzia	Liczba realizowanych w danym roku kontraktów/programów		
	2017	2018	2019
Kontrakt socjalny	209	197	135
Indywidualny program zatrudnienia socjalnego	69	73	65
Program wychodzenia z bezdomności	70	62	66
Indywidualny program integracji cudzoziemców	16	25	13

System pomocy społecznej ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Pomoc społeczna ma także zapobiegać trudnym sytuacjom życiowym, poprzez podejmowanie działań na rzecz usamodzielnienia osób i rodzin. Realizacja tych zadań odbywa się przez prowadzenie pracy socjalnej nakierowanej na rozwinięcie lub wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej, w tym z wykorzystaniem kontraktu socjalnego i programów, np. wychodzenia z bezdomności czy zatrudnienia socjalnego. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Dynamiczne zmiany demograficzne zachodzące w populacji miasta, takie jak starzenie się społeczeństwa, wydłużenie średniego czasu życia, czy też emigracja zarobkowa ludzi młodych, powodują zwiększone zapotrzebowanie osób starszych, chorych i niepełnosprawnych na różne formy pomocy, jak np. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania lub w ośrodku wsparcia, zapewnienie całodobowej opieki w domu pomocy społecznej.

Ważnym zadaniem pomocy społecznej jest skuteczna pomoc rodzinom przeżywającym trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci, bowiem część rodzin wykazuje bezradność w pełnieniu tej funkcji. Rodziny takie potrzebują nie tylko bezpieczeństwa materialnego, które jest realizowane poprzez różne świadczenia o charakterze socjalnym, ale także wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego, udziału w warsztatach i szkoleniach podnoszących kompetencje wychowawcze, czy uczestnictwa dzieci i młodzieży w zajęciach realizowanych przez placówki wsparcia dziennego. Efektywne wspieranie rodzin może odbywać się poprzez współpracę instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Rolą pomocy społecznej jest również współpraca ze społecznością lokalną w celu koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. Celem tych działań jest poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.

W ramach programu realizowane będą działania osłonowe, wspierające i aktywizujące, skierowane do osób, rodzin i grup.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny Programu:

Zapewnienie efektywnego systemu wsparcia społecznego poprzez udostępnienie osobom i rodzinom potrzebującym pomocy instrumentów wspierających je w podejmowaniu wysiłków zmierzających do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, a także życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

Cele szczegółowe (zadania) Programu:

1. Zaspokojenie niezbędnych potrzeb osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej.
2. Aktywizacja i reintegracja osób i rodzin w celu życiowego usamodzielnienia.
3. Wsparcie osób chorych, niepełnosprawnych, starszych i samotnych.
4. Pomoc rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze.
5. Organizowanie społeczności lokalnej.

1. Zaspokojenie niezbędnych potrzeb osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej

Adresaci

Program skierowany jest do osób i rodzin przeżywających trudności życiowe, których nie są w stanie samodzielnie pokonać, przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości.

Cel zadania

Wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Realizacja zadania

Zadanie realizowane będzie poprzez udzielanie świadczeń z pomocy społecznej:

- 1) świadczenia pieniężne: zasiłki stałe; zasiłki okresowe; zasiłki celowe; specjalne zasiłki celowe; zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności z Programu rządowego „Posiłek w szkole i domu”; pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki; świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uprawnionych cudzoziemców;

- 2) świadczenia niepieniężne: praca socjalna; usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne w miejscu zamieszkania lub w ośrodkach wsparcia; schronienie; posiłek, w tym dożywianie dzieci i młodzieży w okresie nauki szkolnej w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i domu”; sprawienie pogrzebu; składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne za osoby uprawnione; pomoc rzeczowa; poradnictwo specjalistyczne (w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, świadczone osobom i rodzinom, mającym trudności lub wykazującym potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych); mieszkanie chronione; interwencja kryzysowa; pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba osób i rodzin oraz osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie z pomocy społecznej.	Spadek
2.	Liczba osób, którym przyznano pomoc społeczną w formie dożywiania.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
3.	Liczba osób i rodzin oraz osób w rodzinach, którym świadczone pracę socjalną.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
4.	Liczba osób korzystających z interwencji kryzysowej i poradnictwa specjalistycznego, w szczególności prawnego, psychologicznego i rodzinnego.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

2. Aktywizacja i reintegracja osób i rodzin w celu życiowego usamodzielnienia

2.1. Pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym

Adresaci

Program skierowany jest do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel zadania

Wzmocnienie potencjału osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez aktywizację społeczną i zawodową.

Realizacja zadania:

- 1) świadczenie pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, tj.:
 - a) prowadzenie indywidualnego przypadku (m.in. poprzez realizowanie kontraktu socjalnego w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jednostki/rodziny);
 - b) włączanie klientów do aktywnych form wsparcia realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej;
 - c) motywowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, niepełnosprawnych, bezdomnych, cudzoziemców) do podnoszenia kwalifikacji lub do przekwalifikowania zawodowego oraz do aktywnego poszukiwania pracy;
 - d) współpraca i koordynacja działań instytucji i innych podmiotów istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności;
- 2) kontynuacja współpracy z urzędami pracy, pracodawcami na lokalnym rynku pracy i innymi podmiotami w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia, zatrudnienia oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób poszukujących pracy;
- 3) współpraca z urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz informowania o wolnych miejscach pracy;
- 4) współpraca przy realizacji projektów nakierowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- 5) umożliwienie osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym udziału w warsztatach oraz innych działaniach podnoszących kompetencje osobiste, społeczne i zawodowe.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba osób uczestniczących Centrum Integracji Społecznej/Klubie integracji Społecznej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
2.	Liczba osób, które w wyniku świadczenia pracy socjalnej uzyskały status osoby bezrobotnej bądź poszukującej pracy.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
3.	Liczba osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku upowszechniania ofert pracy oraz informowania o wolnych miejscach pracy.	Wzrost
4.	Liczba osób przeszkolonych w ramach szkoleń indywidualnych i grupowych.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
5.	Liczba osób objętych usługami doradczymi (grupowymi i indywidualnymi).	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

2.2. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością

Adresaci

Program skierowany jest do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

Cel zadania

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom bezdomnym, w szczególności poprzez udzielenie schronienia, a także zapobieganie powstawaniu, utrwalaniu się i poszerzaniu zjawiska bezdomności na terenie Miasta Białegostoku oraz stwarzanie warunków sprzyjających rozwiązywaniu problemów osób bezdomnych. Zadanie ma na celu również tworzenie szans i warunków umożliwiających osobom bezdomnym wyjście z bezdomności.

Realizacja zadania:

- 1) zapewnienie: schronienia, w tym z usługami opiekuńczymi, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym; umożliwienie utrzymania podstawowego poziomu higieny;
- 2) świadczenie pracy socjalnej osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością, w tym realizacja indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności;
- 3) poradnictwo specjalistyczne;
- 4) poradnictwo dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 5) współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i podmiotami realizującymi zadania z zakresu zapobiegania degradacji społecznej bezdomnych członków społeczności lokalnej oraz wspieranie inicjatyw na rzecz pomocy osobom zagrożonym bezdomnością;
- 6) wspieranie osób bezdomnych pozostających w miejscach Niemieszkalnych w ramach streetworkingu;
- 7) aktywizacja społeczna i zawodowa oraz pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia;
- 8) organizowanie w okresie jesienno-zimowym akcji informacyjnej o ofercie pomocy kierowanej do osób bezdomnych przebywających na terenie Miasta Białegostoku.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba osób bezdomnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.	Spadek/Utrzymanie na zbliżonym poziomie
2.	Liczba osób bezdomnych objętych pomocą streetworkerów.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
3.	Liczba miejsc schronienia.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
4.	Liczba zawartych (w danym roku) indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

2.3. Pomoc osobom i rodzinom, w których występuje uzależnienie od alkoholu

Adresaci

Program skierowany jest do osób nadużywających alkoholu i ich rodzin.

Cel zadania

Ograniczanie skutków szkodliwego używania alkoholu oraz zmniejszanie ryzyka powstawania nowych problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

Realizacja zadania:

- 1) prowadzenie przez organizacje pozarządowe punktów konsultacyjno-informacyjnych o problemach alkoholowych oraz punktów konsultacyjnych dla osób z problemami alkoholowymi w MOPR;
- 2) kierowanie wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o zobowiązanie do leczenia odwykowego osób uzależnionych;
- 3) wspieranie członków rodzin osób uzależnionych;
- 4) motywowanie i kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podejmowania terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia oraz do klubów abstynenckich;
- 5) współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zakładami leczenia odwykowego, klubami abstynenckimi, instytucjami i innymi podmiotami, zajmującymi się pomocą osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba porad udzielonych osobom nadużywającym alkoholu oraz współuzależnionym członkom rodzin w ramach punktów konsultacyjnych oraz punktów konsultacyjno-informacyjnych dla osób z problemami alkoholowymi.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
2.	Liczba wniosków skierowanych do MKRPA o leczenie osoby uzależnionej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
3.	Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną z uwagi na występujące uzależnienie od alkoholu.	Spadek

2.4. Pomoc cudzoziemcom

Adresaci

Program skierowany jest do cudzoziemców posiadających status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany oraz do innych cudzoziemców uprawnionych do świadczeń z pomocy społecznej.

Cel zadania

Zapewnienie pomocy cudzoziemcom, w tym mającej na celu wspieranie procesu integracji.

Realizacja zadania:

- 1) pomoc cudzoziemcom ze statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą - w ramach indywidualnego programu integracji, w tym wypłata świadczenia pieniężnego na utrzymanie i wydatki związane z nauką języka polskiego;
- 2) pomoc cudzoziemcom ze statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą na zasadach ogólnych ustawy o pomocy społecznej;
- 3) pomoc w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania i zasiłku celowego cudzoziemcom posiadającym zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub zgodę na pobyt tolerowany, a cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 170 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 176 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, dodatkowo w formie interwencji kryzysowej;
- 4) pomoc w uzyskaniu możliwości zamieszkania i dopłaty do najmu mieszkania;
- 5) pomoc w formie opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne;
- 6) prowadzenie pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania cudzoziemców;
- 7) poradnictwo specjalistyczne zwłaszcza prawne, psychologiczne i rodzinne; udzielanie informacji oraz wsparcie w kontaktach z innymi instytucjami;
- 8) działania wspierające proces integracji społecznej i międzykulturowej.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba realizowanych indywidualnych programów integracji.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
2.	Liczba cudzoziemców korzystających z pomocy społecznej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
3.	Liczba rodzin cudzoziemców, które otrzymały wsparcie w formie dopłaty do najmu mieszkania.	Utrzymanie na tym samym poziomie

2.5. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego **Adresaci**

Program skierowany jest do osób opuszczających zakłady karne.

Cel zadania

Pomoc osobom opuszczającym zakłady karne w przystosowaniu się do życia w środowisku lokalnym.

Realizacja zadania:

- 1) udzielanie świadczeń pomocy społecznej, w tym świadczenie pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania osób opuszczających zakłady karne w ich środowisku, w szczególności rodzinnym;
- 2) współpraca z urzędami pracy oraz z innymi podmiotami w zakresie pozyskania ofert zatrudnienia, w tym socjalnego;
- 3) kontynuacja prowadzonego przez MOPR we współpracy z Aresztem Śledczym w Białymstoku programu korekcyjno-edukacyjnego oraz psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba osób, którym udzielono pomocy po opuszczeniu zakładu karnego.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
2.	Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowany przez MOPR we współpracy z Aresztem Śledczym.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
3.	Liczba osób, które ukończyły program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowany przez MOPR we współpracy z Aresztem Śledczym.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

3. Wsparcie osób chorych, niepełnosprawnych, starszych i samotnych

3.1. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi

Adresaci

Program skierowany jest do osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cel zadania

Zapewnienie specjalistycznych form wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi.

Realizacja zadania:

- 1) prowadzenie i zapewnienie miejsc w środowiskowych domach samopomocy;
- 2) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania lub w ośrodkach wsparcia;
- 3) zapewnienie całodobowej opieki osobom przewlekłe psychicznie chorym w Domu Pomocy Społecznej, ul. Baranowicka 203 Filia w Bobrowej lub w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów;
- 4) zapewnienie wsparcia poprzez prowadzenie mieszkań adaptacyjnych i treningowych;
- 5) wsparcie i rehabilitacja psychospołeczna w formie klubowej.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba osób skierowanych do środowiskowych domów samopomocy.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
2.	Liczba osób, które skorzystały z usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania.	Wzrost
3.	Liczba osób, które skorzystały z mieszkań adaptacyjnych i treningowych.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie /wzrost
4.	Liczba osób objętych wsparciem w formie klubowej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

3.2. Pomoc osobom potrzebującym wsparcia ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność Adresaci

Program skierowany jest do osób w wieku poprodukcyjnym, długotrwale lub ciężko chorych oraz niepełnosprawnych.

Cel zadania

Zapewnienie optymalnego funkcjonowania i opieki osobom starszym, schorowanym i niepełnosprawnym w miejscu zamieszkania oraz całodobowej opieki w domu pomocy społecznej.

Realizacja zadania:

- 1) zapewnienie usług opiekuńczych, wykonywanych w ramach zlecenia zadań z zakresu pomocy społecznej, osobom wymagającym częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych;
- 2) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z chorobą Alzheimera w Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku, ul. Baranowicka 203;
- 3) kierowanie osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają całodobowej opieki, do domów pomocy społecznej;
- 4) pomoc finansowa - w ramach programu osłonowego - osobom niezdolnym do pracy z tytułu wieku, przewlekłe chorym w wieku produkcyjnym i niepełnosprawnym znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej i ponoszącym wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza;
- 5) pomoc finansowa - w ramach programu osłonowego - w zakresie zmniejszania wydatków z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami w lokalach mieszkalnych o powierzchni przekraczającej 40 m² osobom, które osiągnęły wiek emerytalny, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej;
- 6) działania profilaktyczne przeciwdziałające pogarszaniu się kondycji fizycznej i psychicznej osób niepełnosprawnych, doradztwo w zakresie rehabilitacji społecznej i medycznej;
- 7) wsparcie w postaci usług asystenckich oraz wolontariatu.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania.	Wzrost
2.	Liczba osób, które skorzystały ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z chorobą Alzheimera.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie /Wzrost
3.	Liczba mieszkańców Białegostoku umieszczonych w domach pomocy społecznej na terenie Miasta Białegostoku i innych powiatów.	Wzrost
4.	Liczba mieszkańców Białegostoku oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej.	Spadek
5.	Liczba osób objętych programem osłonowym w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki.	Wzrost
6.	Liczba osób objętych programem osłonowym w zakresie zmniejszenia wydatków z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
7.	Liczba osób objętych usługami asystenta osoby niepełnosprawnej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie /Wzrost
8.	Liczba osób objętych usługami wolontariusza osoby niepełnosprawnej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie /Wzrost

3.3. Pomoc osobom starszym i samotnym

Adresaci

Program skierowany jest do osób starszych i samotnych.

Cel zadania

Aktywizacja i integracja podnosząca jakość życia seniorów oraz zapobieganie ich osamotnieniu i izolacji społecznej.

Realizacja zadania:

- 1) organizacja zajęć kulturalno-rekreacyjnych i edukacyjnych dostosowanych do potrzeb i możliwości seniorów;
- 2) podejmowanie działań w celu aktywizacji środowiska seniorów, w tym poprzez włączanie w organizację imprez okolicznościowych;
- 3) umożliwienie dostępu do poradnictwa, w tym psychologicznego i prawnego;
- 4) podejmowanie działań na rzecz integracji seniorów ze społecznością lokalną oraz inicjatyw samopomocowych;
- 5) wspieranie aktywności międzypokoleniowej i wolontariatu seniorów;
- 6) organizacja Miejskiego Dnia Seniora;
- 7) współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami na rzecz osób starszych.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach zorganizowanych przez Kluby Seniora.	Utrzymanie na tym samym poziomie/Wzrost
2.	Liczba programów/projektów skierowanych na aktywność międzypokoleniową.	Wzrost

4. Pomoc rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze

Adresaci

Program skierowany jest do rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel zadania

Pomoc rodzinom wykazującym trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, których nie są w stanie pokonać samodzielnie oraz wspieranie prawidłowego funkcjonowania dzieci i rodzin.

Realizacja zadania:

- 1) świadczenie pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego, w szczególności: prawnego, psychologicznego, rodzinnego i pedagogicznego;
- 2) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci;
- 3) wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez przydzielenie rodzinie, na wniosek pracownika socjalnego, asystenta rodziny;
- 4) motywowanie rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze do uczestnictwa w warsztatach i szkoleniach wdrażających prawidłowe metody wychowawcze;
- 5) propagowanie alternatywnego zagospodarowania czasu wolnego oraz rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez uczestnictwo w zajęciach realizowanych przez placówki wsparcia dziennego, w tym wychowawców podwórkowych - w ramach lokalnego programu pomocy społecznej „Wychowawca Podwórkowy”;
- 6) podejmowanie działań mających na celu zmianę postaw i motywacji dzieci i młodzieży;
- 7) współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych;
- 8) współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba rodzin objętych asystą rodzinną (w tym na wniosek pracownika socjalnego oraz zobowiązanych przez sąd).	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
2.	Liczba rodziców uczestniczących w szkoleniach i warsztatach poszerzających kompetencje wychowawcze m.in. w „Szkole dla Rodziców”.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie/Wzrost
3.	Liczba dzieci objętych opieką i wychowaniem w placówkach wsparcia dziennego.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
4.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w grupach socjoterapeutycznych, Treningu Zastępowania Agresji, Treningu Umiejętności Społecznych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie/Wzrost
5.	Liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w sytuacji wystąpienia problemów opiekuńczo- wychowawczych.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

5. Organizowanie społeczności lokalnej

Adresaci

Program skierowany jest do jednostek niesamodzielnych życiowo, grup marginalizowanych oraz społeczności lokalnej.

Cel zadania

Włączanie do życia społecznego poprzez działania aktywizujące, integrujące i usamodzielniające kierowane do osób niezaradnych życiowo i grup marginalizowanych.

Realizacja zadania:

- 1) inicjowanie i animowanie inicjatyw sąsiedzkich i grup samopomocowych;
- 2) tworzenie sieci współpracy i budowanie partnerstw lokalnych we współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi, innymi podmiotami;
- 3) inicjowanie wydarzeń lokalnych, takich jak np. pikniki, festyny;
- 4) podejmowanie działań ukierunkowanych na aktywizację, integrację oraz edukację grup i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym w ich środowisku lokalnym;
- 5) współpraca z wolontariatem.

Wskaźniki

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika do końca realizacji Programu
1.	Liczba podmiotów podejmujących współpracę w organizowaniu społeczności lokalnej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
2.	Liczba wydarzeń lokalnych.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
3.	Liczba wolontariuszy biorących udział w działaniach na rzecz organizowania społeczności lokalnej.	Utrzymanie na zbliżonym poziomie

IV. REALIZATORZY

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku we współpracy z następującymi podmiotami: Urząd Miejski w Białymstoku, Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Białymstoku, Powiatowy Urząd Pracy, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku, Policja, Straż Miejska, Izba Wytrzeźwień, Areszt Śledczy w Białymstoku, środowiskowe domy samopomocy, domy pomocy społecznej, placówki wsparcia dziennego, przedszkola, szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, placówki ochrony zdrowia, podmioty ekonomii społecznej, sądy, kluby abstynenckie, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

V. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring prowadzony będzie przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku poprzez coroczne uzyskanie informacji do określenia wartości wskaźników. Analiza pozyskanych danych będzie podstawą oceny stopnia realizacji poszczególnych zadań i celów.

Informacja o realizacji programu, w tym z zakresu osiągniętego poziomu skuteczności działań i celów, będzie zamieszczana w sprawozdaniach z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku, sporządzanych odpowiednio za lata 2021-2024.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków budżetowych Miasta Białegostoku i środków pozabudżetowych.

VII. ZAKŁADANE EFEKTY

1. Zaspokojenie potrzeb bytowych na niezbędnym poziomie i zapewnienie godnych warunków życia osobom i rodzinom, które wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości nie są w stanie samodzielnie pokonać trudnych sytuacji życiowych.
2. Ograniczenie skali wykluczenia społecznego poprzez umożliwienie korzystania z aktywizacji społeczno-zawodowej podnoszącej kompetencje niezbędne do życiowego usamodzielnienia.
3. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów społecznych, zwłaszcza wśród osób bezdomnych, uzależnionych od alkoholu i mających trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
4. Zapewnienie opieki i wsparcia osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym oraz poprawa jakości ich życia, w tym poprzez aktywizację społeczną i integrację.
5. Wyposażenie osób i rodzin wykazujących trudności w pokonywaniu problemów życiowych, w tym rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w umiejętności niezbędne do ich rozwiązywania.
6. Pobudzenie społecznej aktywności osób, rodzin, grup i środowisk.
7. Partnerstwo we współpracy z instytucjami oraz innymi podmiotami realizującymi zadania z obszaru pomocy społecznej na rzecz wszechstronnej i efektywnej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym trudności życiowych.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) do zadań własnych gminy i powiatu należy opracowanie i realizacja odpowiednio gminnej i powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W myśl art. 110 ust. 10 i art. 112 ust. 13 cytowanej ustawy rada gminy i powiatu, biorąc pod uwagę potrzeby przedstawione przez kierownika ośrodka pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

„Program Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2021-2024” określa główne kierunki działań Miasta Białystok w zakresie umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych oraz wspierania ich w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb oraz umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Celem programu jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin oraz wspieranie ich w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem. Powyższe założenia będą realizowane w oparciu o zasadę subsydiarności, wspomagającą i wykorzystującą aktywność własną osób i rodzin ubiegających się o pomoc społeczną oraz przy współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

„Program Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2021-2024” dotyczy w szczególności:

- pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej,
- działań aktywizujących i reintegracyjnych na rzecz osób i rodzin,
- wsparcia osób długotrwale lub ciężko chorych, niepełnosprawnych oraz osób starszych i samotnych,
- pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- organizowania społeczności lokalnej.

Mając na uwadze powyższe zasadne jest przyjęcie „Programu Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2021-2024”.